

SOCIOLOGIE RODINY

rozvodovost a opakované manželství

ZS 2023

Ačkoli jsou moderní vztahy svobodnější než kdykoli předtím, stále se řídí očekáváním vzájemné závislosti, spravedlnosti, stálosti, sexuálního přístupu a sexuální výlučnosti. Páry stále cítí společensky tlak „být v páru“ - to znamená jednat a myslet jako pár (podle toho jak to společnost definuje).

Do určité míry je každý vztah jedinečný a je charakterizován soukromou kulturou, která vychází z interakcí a komunikace páru. Sociální vlivy však vždy ovlivňují tyto interakce, dokonce i ty nejosobnější a soukromé, jako je komunikace a sex.

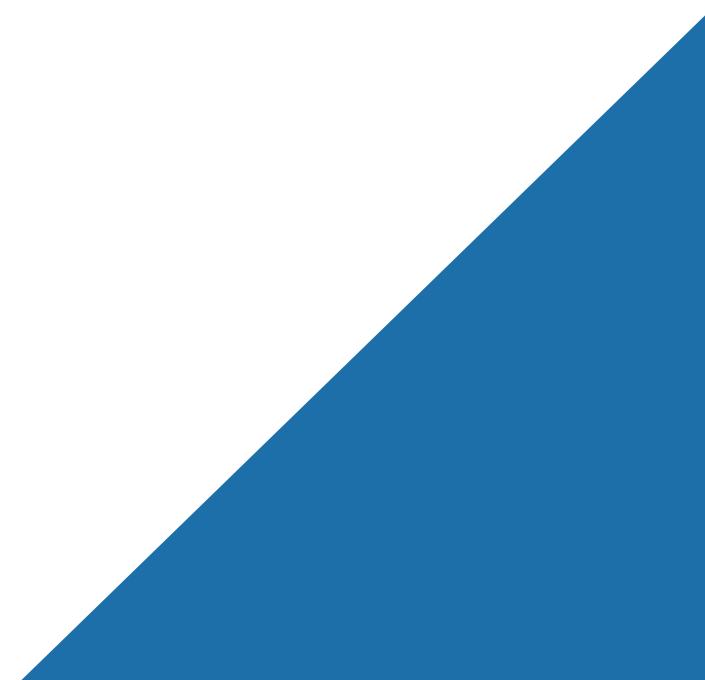
zrušení manželství

- ukamenování ženy
- prodej ženy
- postoupení ženy jinému muži
- opouštění muže a návrat do klanu
- ztráta socio-ekonomického statusu (Japonsko)
- neplatné manželství
- „dokud“ par smrt nerozdělí

Všechny společnosti mají opatření - právní, obecní, náboženská - na zrušení manželství (McKenry & Price 1995)

V některých společnostech je rozvod tolerován více než v jiných.

Prakticky každá průmyslová země na světě zaznamenala mezi lety 1950 a 1990 prudký nárůst rozvodovosti (Goode 1993)

prolomení
monopolu
církve

- občanský sňatek:
 - 1656 – Holandsko
 - 1653 – Anglie
 - Velká Francouzská Revoluce
 - 1811 – Rakousko

rozvod v kulturním kontextu

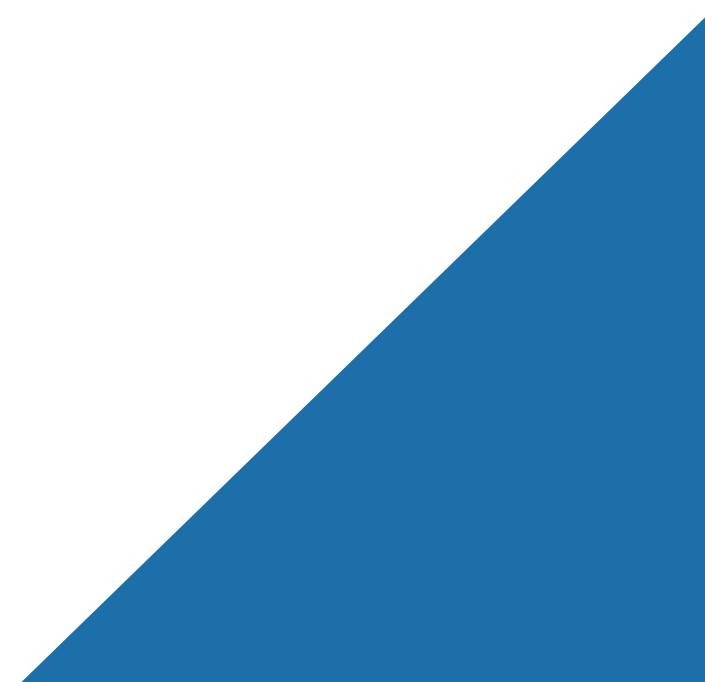
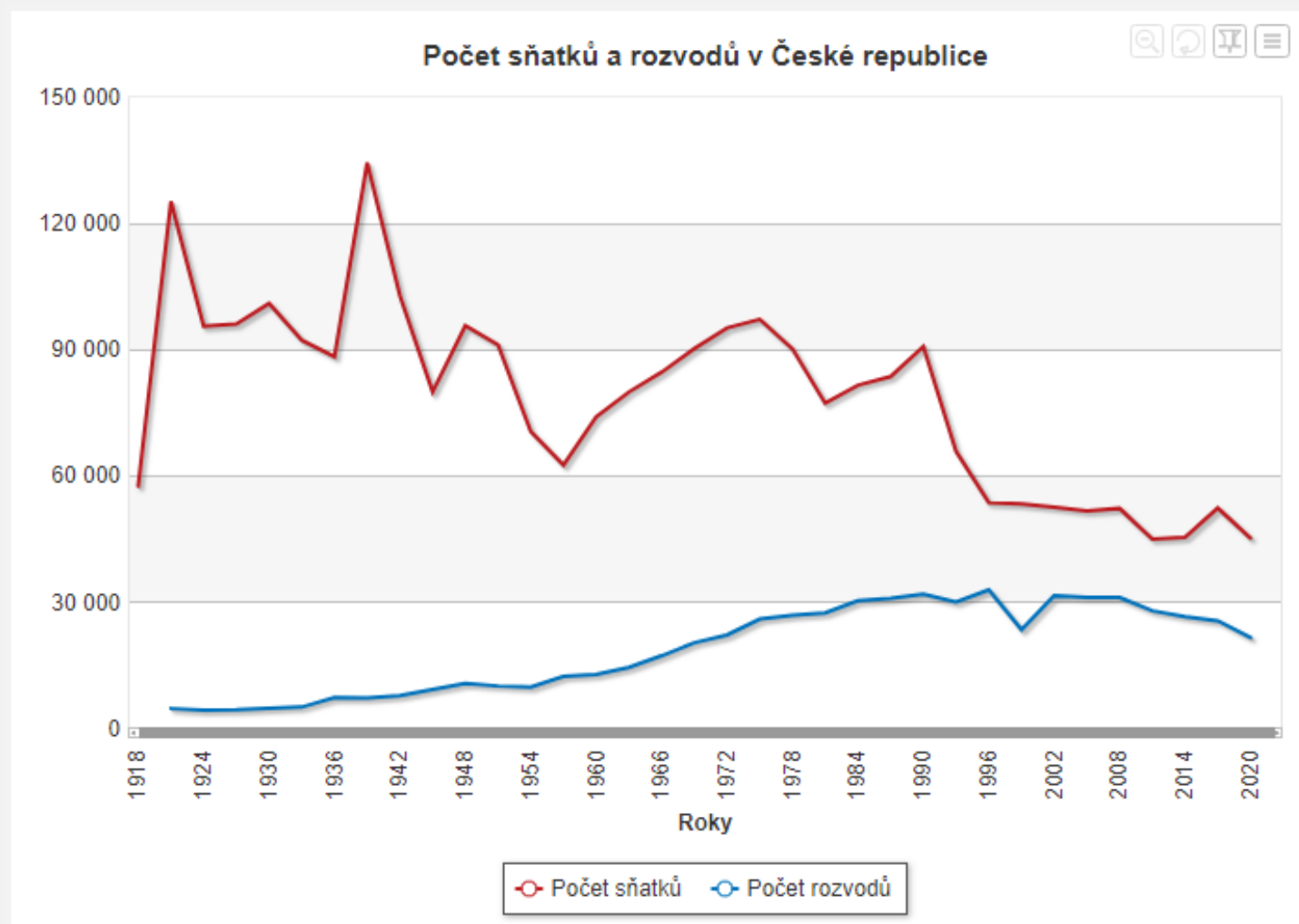
Přístup k rozvodu je často považován za otázku občanských práv, důležitý pokrok v oblasti osobních svobod a sociálního postavení žen.

V některých patriarchálních společnostech bylo ženám poskytnuto slovo v procesu rozvodu až v poslední době.

Ve společnostech s dominantní rolí náboženství byl rozvod až do nedávné doby nezákonný - Itálie, Irsko.

SŇATKY A ROZVODY

V první polovině 50. let 20. století končila rozvodem desetina manželství. Hranice 30 % byla poprvé překonána v roce 1975. V období 2005–2010 rozvodovost v celkovém trendu stagnovala na úrovni 47–50 %. Historické maximum, 50 % manželství končících rozvodem, bylo zaznamenáno v roce 2010. Nicméně do roku 2012 došlo k poklesu zpět na úroveň z počátku nového tisíciletí, přesněji na hladinu 44 %.

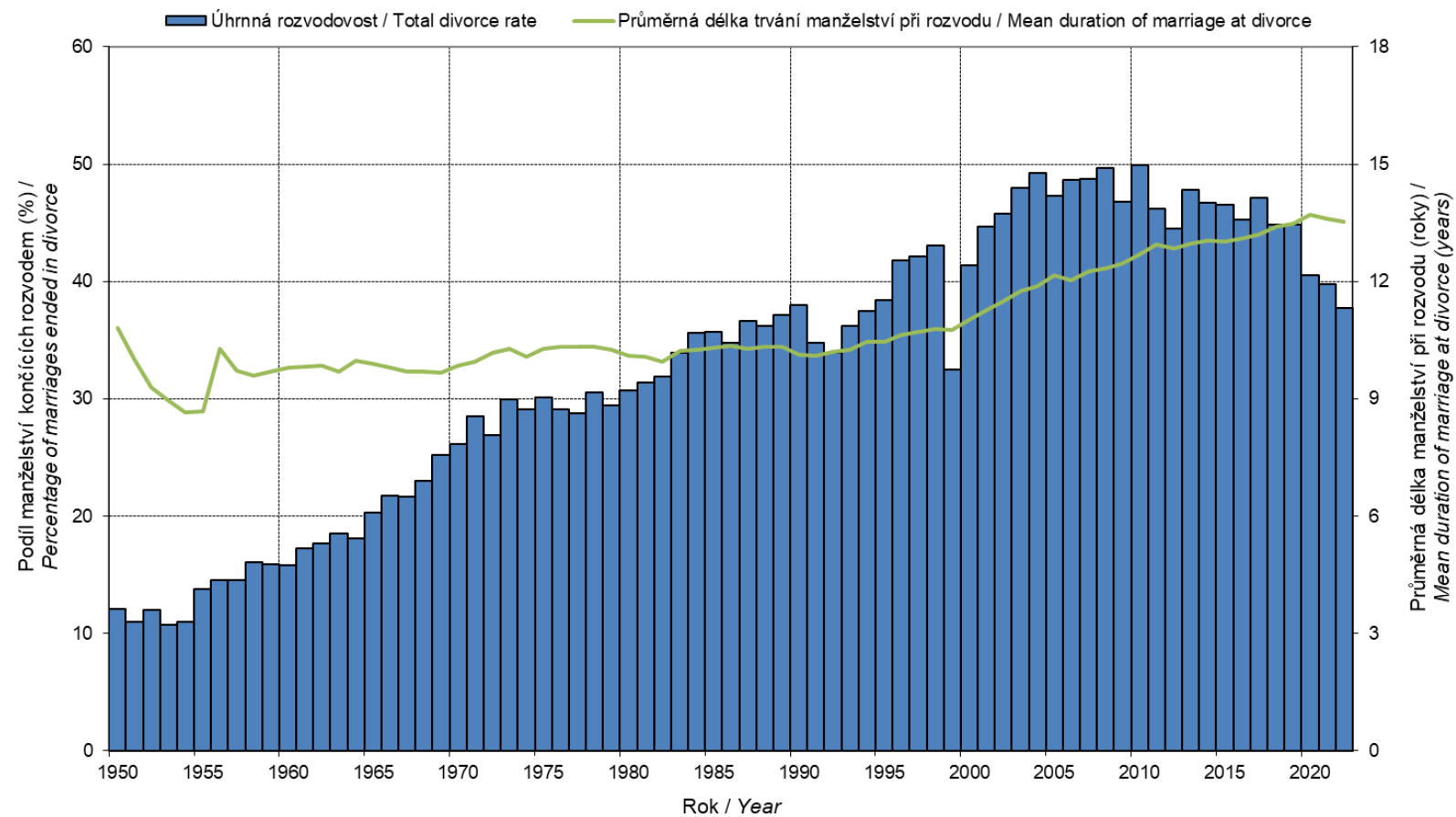
Počet sňatků a rozvodů, rozvodovost a průměrná doba trvání manželství ve vybraných letech

	Počet sňatků	Počet rozvodů	Rozvodovost v %	Průměrná délka trvání manželství v době rozvodu
1930	101 158	4962	5,6	10,7
1950	95 166	11 312	12,1	10,8
1960	74 173	12 970	15,9	9,8
1970	90 624	21 516	26,1	9,8
1980	78 343	27 218	30,7	10,1
1990	90 953	32 055	38	10,1
2000	55 321	29 704	41,4	11
2005	51 829	31 288	47,3	12,2
2010	46 746	30 783	50	12,7
2015	43 499	27 895	46,5	13
2016	50 768	24 996	45,2	13,1

Zdroj: Český statistický úřad

Rozvodovost, 1950–2022 Divorce indicators, 1950–2022

'I was SO excited to be rid of him': 34-year-old throws herself a DIVORCE PARTY with champagne, balloons and 'boy, bye' cakes - after spending 15 years trying to split from her husband

zdroj: Daily Mail

rozvod v kontextu psychologickém

Konec manželství nebo jakýchkoli jiných dlouhodobých, intimních vztahů může způsobit hluboké emocionální rány podobné těm, které jsou spojeny se smrtí milovaného člověka.

Ti, kteří procházejí rozchodem, často zažívají širokou škálu emocí, včetně hněvu, hořkosti, smutku, lítosti, pochybností o sobě, viny a studů.

Ztráta partnera_ky, na kterém jsou ostatní závislí (důležité zdroje), a ztráta kontaktů s přáteli a známými (sociální kapitál).

rozvod a sociální stigma

V západních společnostech (vycházející z kapitalistických hodnot) jsou manželství a rodina vnímány z hlediska osobního úspěchu a neúspěchu.

Rozvedené rodiny jsou stále charakterizovány jako zlomené, slabé, křehké, roztržité.

Soukromé intimní vztahy nepatří pouze samotným párům. Když se lidé ožení, ožení se s celou sítí dalších lidí - příbuznými a blízkými přáteli, kteří do vztahu také často investují.

Časté otázky kolem rozvodu, které stigmatizují proces:

- kdo za to může?
- kdo je na vině?
- čí strany bychom se měli postavit?

rozvod a socio-ekonomické postavení ex-partnerů

Nízký příjem, menší vzdělání a nedostatek stabilního zaměstnání přispívají k rozvodovosti určitých sociálních skupin.

Rozvod určuje ekonomické postavení partnerů po rozvodu. Často mění celkově situaci, a je spojený s propadnutím se do ohrožení chudobou či sociálním vyloučením (solo rodiče – časteji ženy).

rozvod a děti

Rozsáhlý přehled studií publikovaných v průběhu 90. let zjistil, že děti z rozvedených rodin trpí z hlediska školního úspěchu, psychologického přizpůsobení, sociálních kompetencí a dlouhodobého zdraví (Amato 2000)

Většina společenských obav z míry rozvodovosti se zaměřuje na dopad na děti. Převážná část výzkumů naznačuje, že problémy, které děti po rozvodu zažívají, **nejsou způsobeny rozchodem, ale konfliktem mezi rodiči**. Ve skutečnosti děti, které vyrůstají v trvalých, ale konfliktních rodinách, mohou trpět více než děti rozvedených rodičů, které udržují přátelský vztah.

Přestože bývá hlavní péče stále svěřovaná především matkám, společná (střídavá) nebo otcovská péče je v dnešní době čím dál tím častější.

Opakovaný sňatek je takzvaná neúplná instituce, což znamená, že mu chybí společensky definované normy, hodnoty nebo role, která mají první manželství. Neexistuje společný soubor očekávání ohledně vztahů mezi bývalými a současnými manželi, mezi nevlastními rodiči a nevlastními dětmi a také s rozšířenými příbuznými po uzavření manželství.

Velký počet sňatků a nevlastních rodin mění tradiční představy o tom, co je to rodina.

Postoje českých občanů k partnerství, manželství a rodičovství – únor 2020

<https://cvvm.soc.cas.cz/cz/tiskove-zpravy/ostatni/vztahy-a-zivotni-postoje/5179-postoje-ceskych-obcanu-k-partnerstvi-manzelstvi-a-rodicovstvi-unor-2020>

